

Előszó

Nem tudom, te hogy vagy vele, de én amióta az eszemet tudom, meg akartam váltani, változtatni a világot. Azóta is e vágy fűti minden lépésemet. Hogy miért? Mert soha nem tetszett, amit láttam. Nagyon nem tetszett. Mindenfelé kínlódás, szenvedés, nélkülözés, tiszavirág-életű örömökkal fűszerezve, amelyek közelelről megismerve sekélyesnek bizonyultak, miután lekoptattam róluk a titokzatosság és az újdonság varázsát. Figyelmemet megragadta a felnőttek fásultsága, az öregek kiégettsége.

Még mindig a fülemben csengenek nyolcvan fölötti nagyanyám nem sokkal halála előtt elhangzott hitetlenkedő szavai: „*Lassan nem bírom tovább. Vége? Ennyi lett volna? Hisz’ még el sem kezdtem élni...*”

Kisgyermek koromtól lázadtam minden ellen. Négy iskolában sikerült elvégeznem a nyolc általánost, azt is talán csak azért, mert kötelező volt, és utolsó osztályfőnököm láthatott bennem valamit. Falánkul habzsoltam a könyveket, kitartóan kergetve álmomat: a kivetető utat. Nem lehet, hogy csak ennyi lenne az élet: megszületni, dolgozni, szaporodni, szenvedni, megöregedni, megbetegedni és meghalni! Nem akaródzott beállni a sorba, de már megtapasztalván a Rendszer korbácsát, a lázadást is öngyilkosságnak láttam.

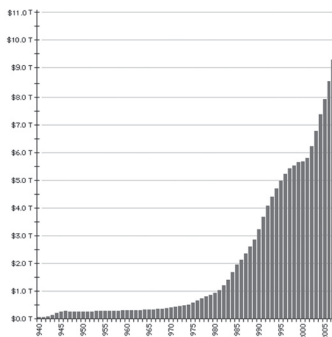

Sem a behódolás lassú sorvadása, sem a lázadás vérbetaposott kitörési kísérlete nem vonzott egy idő után. Valami gyökeresen mást akartam egy olyan környezetben, amit Michail Ellner író tömören így jellemzett:

„Csak nézz ránk. Minden a saját maga fonákja, minden a feje tetején áll. Az orvosok lerombolják az egészséget, az ügyvédek lerombolják az igazságot, az egyetemek lerombolják a tudást, a kormányok lerombolják a szabadságot, a média lerombolja a tájékoztatást, és a vallások lerombolják a spiritualitást.”

A múlt trendjei sötét jövőt vetítettek előre: a gazdagok a szemem láttára egyre gazdagabbá, a szegények pedig egyre szegényebbekké váltak, s arányuk a társadalomban megállíthatatlanul nőtt. Soha ennyi rabszolga még nem volt a Földön, mint napjainkban. Elég csak egyetlen pillantást vetni a világ legerősebb gazdasága, az Egyesült Államok államadósság görbéjére, hogy az utolsó reménysugár is kihunyjon:

Az USA államadóssága
1940-2008-ig

Egyre több pénz összpontosul egy maroknyi elit kezében. S vajon mire kell nekik e rengeteg pénz? – merült föl bennem a kérdés. Megeszik, megisszák? Az nem lehet, mert nekik sem ad örömet már megenni két kiló bélszínt, kaviárt, lazacot vacsorára, sem pedig meginni egy liter konyakot, egy láda pezsgőt. Sem tíz lányt ölelni éjszakánként, sem belakni száz házat. A személyes fogyasztásnak fizikai határai vannak, s bevételük e határt már réges-rég túllépte. Akkor hát miért kell még mindig több és több, ráadásul oly kínzóan, hogy akár több milliárdnyi ember megnyomorítása, halála árán is? Mert napjainkban napi 34 ezer gyermek hal éhen e gyönyörű bolygón, milliárdok éheznek, és majdnem mindenki nyomorog, szűkölködik.

Mi végre nekik e tömérdék pénz? A válasz egyszer csak felderengett: egy maroknyi Elitnek nem lehet egyszerű feladat milliárdokat rabszolgasorban tartani. Hogy ezt elérjék, meg kell vásárolniuk az emberek együttműködését. Erőszakszervezetek kellenek, embertársaikat sanyargatni, fenyegetni, kínozni, akár meg is ölni hajlandó engedelmes, lelketlen emberi robotokkal. Törvények kellenek, a hatalomhoz vakon hűségés törvényhozókkal. Kell egy tudós-réteg, aki kidolgozza, egy tanár-csapat, aki a fogékony fiatal egyedekbe beleveri, és egy öleb-média, ami eljuttatja minden otthonba az Elit céljainak megfelelő valóságképet. Így minden rabszolga elméjébe beültethető a rendszerhűség eszménye, s egymás rabszolgatartóivá válnak. A birkák egymás juhászkutyái is egyben. Csak így működhet a Rendszer. Ahogy Gandhi mondta:

*„Néhány ezer angol nem tudna uralni 600 millió indiait,
a 600 millió aktív közreműködése nélkül.”*

Tehát egy egész rendszert kell felépíteni és fenntartani, és a Rendszernek dolgozókat meg kell vásárolni. Ehhez kell a sok pénz, és egyre több, mert az emberek tudatossága feltartóztathatatlanul emelkedik, és egyre többért hajlandóak csak szembefordulni embertársaikkal, jóérzésükkel, lelkiismeretükkel, vagyis prostitu-

álni magukat. Ez egyre nagyobb költséggel jár, amibe a Rendszer, e valóság fenntartása kerül. Ez pedig egyre nagyobb elvonásokat, megszorításokat jelent az értéket előállító dolgozó tömegek, a termelők számára.

Mert vegyük észre, hogy nem a bankárok, rendőrök, biztosítási ügynökök, adószedők, politikusok stb. állítják elő a szétosztható értékeket, hanem mi, csakis mi, akik két kezük és értelmük segítségével termelnek, embertársaik szükségleteinek kielégítésére. Ebből következik, hogy az elnyomásunkhoz, az elnyomóink korrumpálásához, megvásárlásához szükséges értékeket (szándékosan nem pénzt mondok, mert az csak papír, és a magánbankárok állítják elő tetszésük szerinti mennyiségben, bagóért) is nekünk kell megtermelni, csakis tőlünk lehet elvenni.

Ez felvetné a kiút reményét, mert egyre többet vonnak el az emberektől, és remélhetnénk, hogy eljön a pont, amikor betelik a pohár: a termelők felemelik fejüket a napi robotból, körülnéznek, felismerik helyzetüket, és megtagadják együttműködésüket az őket kizsigerelő Rendszertől. Fellázadnak. Kiugranak a Rendszerből, magára hagyják, s támogatásuk, éltető energiájuk híján, önmaga életképtelen lévén, az összeomlik. De vegyük észre: a Rendszer okos, és fokozatosan növeli a nyomást, mint a híres béka-kísérletben:

Kutatók békákat tettek egy hideg vízzel teli üstbe. A békák jól érezték magukat, békésen ücsörögtek a kellemes vízcsekkben. Ekkor elkezdtek melegíteni alattuk a vizet. Ha gyorsan melegítették, a békák, akik nem kedvelik a meleg vizet, észbe kaptak, és kiugráltak az üstből. Viszont, amikor lassan melegítették a vizet, a békák nem ugrottak ki, hanem ücsörögtek tovább, hiszen csak egy kicsit rosszabbodott a helyzet. A víz egyre melegebbé vált. Mire a békák kapcsoltak, és kiugrottak volna az üstből, már nem tudtak, mert közben megfőttek.

Az Elit ismeri az elme működését, sokkal jobban, mint nekünk ismerni engedi. Tudja, hogy a viszonylagosság elvén működik. Hogy mit tart jónak, elviselhetőnek és rossznak, azt a közelmúlttal, és másokkal összehasonlítva ítéli meg. A szegény réteg szerepe a társadalomban az, hogy példát mutasson a sokkal nagyobb társadalmi súlyú, adófizető középrétegnek, hogy milyen is lehet, ha nem állnak be a sorba, és nem teljesítik az Elit elvárásait. Tehát a középosztály nem hajlamos lázadozni sorsa rosszabbodása miatt, mert látja az utcákon élő hajléktalankon, hogy lehetne még sokkal rosszabb is. A szegények meg úgy érzékelik, hogy a ma nem sokkal rosszabb, mint a tegnap, és a néhanapján csökkenő rosszat jóként élik meg, örülni tudnak neki. Mint a rabszolga, aki boldog, mert aznap van az úr születésnapja, s ezért ma csak 20 botütés kap az esti szokásos 25 helyett. A kevesebb rosszat jónak ítéli, s ez örömforrás az elmének.

A jó és rossz, az elviselhető és az elviselhetetlenre példa, hogy amikor a rabszolgákat felszabadították Amerikában, sokukat úgy kellett gazdáiknak elkergetni, mert inkább maradtak volna rabszolgák. A biztos (még ha kívülállóként elviselhetetlennek is tűnik) mindig vonzóbb, mint a bizonytalan.

Ugyanez történt a második világháború végén az amerikaiak felszabadította német koncentrációs táborokban. Sok rab nem akart elmenni. Mikor erőszakkal elzavarták őket, másnapra visszaszivárogtak, sorban álltak reggeliért, és követelték, hogy az amerikaiak folytassák a tábor működtetését.

Tehát nagyon kétséges, eljön-e a pont, amikor az emberek besokallnak, és azt mondják: elég! Hajlandóvá válnak feladni a biztost, és kilépni a bizonytalanba. Meglepően sokan

nem tudják elképzelni életüket rabszolgatartó nélkül, aki megmondaná nekik, mit tegyenek, mint ahogy a képen munkáért sorban álló bérrabszolgák sem.

Óriási változás szükséges: hajlandóvá válni önálló döntéseket hozni, s felvállalni a döntések, tettek felelősségét és számonkérhetőségét. Elengedni a birkalét édes felelőtlenségét, s a panaszkodás gyönyörűségét.

Továbbá valószínűleg az Elit sem mondana le könnyedén kiváltságairól, fölöttébb kényelmes helyzetéről. Már többször próbáltunk kilépni a járomból, és vérünket, életünket sem sajnálva fellázkodtunk a testetleket nyomorító elnyomás ellen.

Azonban legyünk őszinték: ez még sosem sikerült. Sem Szpartakusznak, sem Koppánynak, sem Dózsának, sem Nagy Imrének. Miért? Mert nem nálunk vannak a nagyobb fegyverek. Az erőszak az Elit pályája, azon a síkon mindig elbukunk. Albert Einstein híres mondása jut eszembe:

„Soha nem tudsz megoldani egy problémát azon a tudatosságszinten, ahol létrehoztad azt.”

Márpedig korunk problémáit az erőszak tudatossági szintjén hoztuk létre, erőszakkal tehát nem tudjuk megoldani. Nem megoldás, ha lecseréljük a „rossz” diktátort egy „jó” diktátorra. Valami más, valami gyökeresen új kell, hogy ne csússzunk újra bele a diktatúra ilyen vagy olyan formájába. Mert erről szól az emberiség történelme, ami a diktatúrák történelme. Még az annyira dicsőített demokrácia, még annak eszményi, vegytiszta formájában is diktatúra: a többség diktatúrája a kisebbség felett. Innentől kezdve pedig nem különbözteti meg semmi a többi diktatúrától: csak el kell hitetned az emberekkel, hogy kisebbségbe kerültek, és a többség nevében zsarnokoskodhatsz felettük. Az erőszak az erőszak, az erőszak. Erőszakkal nem lehet békét, boldogságot, szeretet teremteni, csak elnyomást, elkeseredettséget és az abból fakadó erőszakot.

Lehet az erőszak nyílt, és lehet rejtett, manipulatív. A lényeg: rávenni másokat, hogy tegyenek olyan dolgokat, amiket egyébként nem tennének meg, vagy ne tegyenek olyan dolgokat, amiket egyébként megtennének. Manipuláció. Lehet kényszer, de lehet zsarolás, és átverés is. Az előbbi az úgynevezett üzletkötés, amiről az emberi kapcsolatok szólnak: te megteszed nekem ezt, és én cserébe megteszem neked azt. Nem ezt nevezzük szeretetnek, együttélésnek?

A második pedig, amikor elhitetik valakivel, hogy valami így vagy úgy van, s ezután magától, látszólag önként és dalolva tesz meg a manipulátornak tetsző dolgokat, amiket, és ez a lényeg, egyébként nem tenne. Gyakran észre sem veszi a manipulációt, azt hiszi, szabadon, saját érdekében döntött. Gondold csak meg, ez utóbbi mennyivel egyszerűbb a manipulátor számára: sokkal kisebb befektetéssel győzi le, vagy vásárolja meg az ellenállást, és tereli a kívánt irányba alanyait. Talán erre is tudsz példákat sorolni.

Megrázott Anya – Sri Aurobindo munkájának folytatója – rejtett, életünket alattomosan átszövő erőszakot leleplező megjegyzése:

Még a jó szándék is agresszió!

De hogyan szüntethetem meg körülöttem az erőszakot, az erőszak világát? Hiszen ez mindennapi valóságom! A félelemre alapozó erőszak az egyetlen motivációs eszköz, amivel a céljaik felé törekvő emberek egymásra hatnak, amivel együttműködést elérni igyekeznek. Erőszak nélkül jelenlegi társadalmunk egyszerűen széthullana. Elképzelhetetlen következményekkel járna ugyebár, ha megengedném az embereknek, hogy azt tegyenek, ami eszükbe jut, és olyanok legyenek, amilyenek maguktól lennének. Hova jutnánk? Mi lenne velem?

Elég csak leülni néhány percre egy játszótéri padra, és belehallgatni a csöppségek és a szülők kommunikációjába, hogy megbizonyosodjam: mindent átít az erőszak, hol nyíltan, hol burkoltan: manipuláció, nyílt fenyegetés vagy vesztegetés formájában. És ezt nevezük mi szeretetnek, gondoskodásnak. Megteszed, amit mondok, olyan leszel amilyennek én akarlak, vagy nem szeretlek! Csak a te érdekedben üvöltözöm veled, csak azért verlek, pofozlak, hasítok szíjat a hátadból, mert szeretlek! Mi van e mögött, ha nem állati félelmem, ami azt diktálja: *uralj, vagy téged uralnak!*

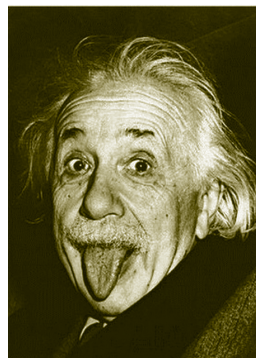
Vizont van az uralkodásnak, mint együttműködési stratégiának egy elég kellemetlen velejárója: az ér-

me másik oldala. Az egyik nincs a másik nélkül. Ha uralni akarok valakit, akkor engem is uralni fog valaki. A botnak mindig két vége van.

Nézd csak meg bosszúálló istenképünket, aki bünteti, sőt a Pokolra küldi szeretett gyermekeit, nemcsak egy hétvégre, hanem örökre! Elég perverz szeretet, nem? Ez lenne az annyit emlegetett szeretet, ami elhozza nekünk a várva várt békét, boldogságot, amennyiben végre átveszi a hatalmat világunkban? Alig hiszem. Ez csak a félelem világának szeretete. Félelemből született árnykép, annyi köze van az eredetihez, mint a várbörtön falán feltűnő penészvirágnak.

Ha meg akarom ismerni az eredetit, el kell hagynom a börtönt, ki kell lépjek a félelem világából, a fényre. Elhagyni e valóságot, és belépni egy újba. De mi a valóság? Megint Einstein siet a segítségemre:

*A valóság illúzió,
bár a makacsabbik fajtából.*

De mi határozza meg e valóságnak nevezett illúziót? Ha ezt megtalálnám, már meg is lenne a fogantyúm,